

Абдулхаева Шахноза Мухаммадиевна

ДТПИ ўқитувчиси ТДИУ докторанти,

Ахмедов Бариддин Ҳайдорович

ДТПИ ўқитувчиси

Эркинов Бобир Ботирали ўғли

ДТПИ талабаси

Аннотация. Билвосита солиқлар бугунги кунда аксарият давлатлар сингари, Ўзбекистон Республикасида ҳам давлат бюджетини шакллантиришдаги энг истиқболли солиқлардан бири ҳисобланади. У солиқ тизимининг ажралмас қисми бўлиб, юқори фискал самарага эгадир. Солиқ тўловчилари солиқларни тўғри ҳисоблаш ва ўз вақтида солиқларни тўлаш солиқ қонунчилигини бузилиш ҳолатларини камайишига замин яратади. Бу борада бир қатор муаммолар мавжуд бўлиб, ушбу мақолада уни бартараф этиш жихатларга эътибор берилди.

Калит сўзлар: давлат бюжжети, ҚҚС, акциз солиғи, божхона божи, солиқ назорати, солиқ тизими, солиқ ислоҳоти, солиқ сиёсати, солиққа тортиш, солиқ маъмурчилиги, солиқ тўловчи, солиқ имтиёзи.

Аннотация. Косвенные налоги являются одним из наиболее перспективных налогов при формировании государственного бюджета в Республике Узбекистан, так как сегодня в большинстве стран они являются неотъемлемой частью налоговой системы и обладают высокой фискальной эффективностью. Правильный расчет налогов и своевременная уплата налогов налогоплательщиками позволят снизить случаи нарушений налогового законодательства. На этот счет существует ряд проблемы, и в данной статье речь пойдет об аспектах их устранения.

Ключевые слова: государственный бюджет, НДС, акциз, таможенная пошлина, налоговый контроль, налоговая система, налоговая реформа, налоговая политика, налогообложение, налоговое администрирование, налогоплательщик, налоговые льготы.

Abstract. Indirect taxes are one of the most promising taxes in the formation of the state budget in the Republic of Uzbekistan, since today in most countries they are an integral part of the tax system and have high fiscal efficiency. Correct calculation of taxes and timely payment of taxes by taxpayers will reduce cases of violations of tax legislation. There are a number of problems in this regard, and this article will discuss aspects of their elimination.

Key words: state budget, VAT, excise tax, customs duty, tax control, tax system, tax reform, tax policy, taxation, tax administration, taxpayer, tax benefits.

КИРИШ (INTRODUCTION)

Билвосита солиқлар давлатга хазинага тушадиган тушумлари юқори фискал самарага эга. 2024 йилда билвосита солиқлар Давлат бюджетини даромадларнинг асосий қисмини ташкил қилиб, умумий даромадлари 41,3 фоизи, жумладан қўшилган қиймат

солиғи бўйича тушумлар 74,0 трлн сўмни, акциз солиғи бўйича тушумлар 22,7 трлн сўмни, божхона бождари бўйича тушумлар 14,8 трлн сўм, шунингдек 2024 йилда Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетлари тақчиллиги 3,1 фоиз миқдорида прогноз қилинаётган бўлиб, 2025–2026 йилларда тақчиллик 1,8-2,2 фоизгача пасайиши прогноз қилинган.¹ Республикамизда иқтисодий ўсишни изчил давом эттирилиши, фискал сиёсатнинг юритилиши орқали барқарорликни таъминланиши ҳисобига эришилмоқда. Ҳозирги кунда изчил олиб борилаётган солиқ сиёсати олдинги хусусиятлари билан ажралиб туриши билан аҳамиятлидир. Шунинг учун ҳам солиқларни ундириш ислохотлари билан боғлиқ тадқиқотларга бўлган эҳтиёж янада ортиб бормоқда. Солиқ сиёсати ва маъмуриятчилигига оид бир қатор ўзгартиришлар амалга оширилди. Қўшилган қиймат солиғи бўйича солиқ тўловчиларнинг тоифаси, солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби, солиқ ҳисоботини тақдим этиш муддатлари сақлаб қолиниши қопланадиган қўшилган қиймат солиғи суммасининг н камерал солиқ текширувини ўтказиш муддатлари 60 кундан 30 кунгача қисқартирилиши шулар жумласидандир. Шунингдек йирик солиқ тўловчилар бўйича ҳудудлараро давлат солиқ инспекциясида ҳисобда турадиган солиқ тўловчиларга товарларни импорт қилиш чоғида қўшилган қиймат солиғи тўлови ҳисобига бюджетдан қопланиши лозим бўлган қўшилган қиймат солиғи суммаларини ўзаро ҳисобга олиш ҳуқуқи берилди.

Мавзуга оид адабиётларнинг таҳлили (Literature review)

Солиқлар назариясининг хорижий вакиллари орасида бир қатор тадқиқотчилар мавжуд, улар орасида: Ч. Адамс, Д. Локк, У. Пети, А. Смит, Д. Рикардо, Ж. Кейнс, Ж. Б. Сай, Н. Канар, П. Пру-дон, Ф. Лассалус, К. Пай, А. Шеффле, А. Вагнер, А. Курно, Р. Маер, К. Виксел, М. Панталеоне, Ф. Контиглиани, Э. Селигман, А. Маршалл, П. Самуелсон, Р. Мусgrave, К. Макконнелл, С. Бру ва солиққа тортиш назариясини ривожлантиришга ўз ҳиссасини қўшган ҳозирги замон хорижий иқтисодчи олимларидан Де-Фовилль, Ф. Лассал, Брю, М. Блауг, П. Самуэльсон, К. Макконнел, Г. Менкью ва бошқаларнинг илмий асарларида ёритилган.

Солиқ назарияси, солиқларни ўрганиш тарихи, методологияси ва амалиётининг айрим масалалари бўйича замонавий россиялик иқтисодчилардан Н.Н. Тюпаков, Ю.Н.Павленко, М.Р. Пинская, Д.А. Артеменко, М.О.Клейменова, Е.Н. Голик, Г.П. Толстопятенко, А.В. Угрюмов, А.Ф. Хапилин, И.А.Цидилин ва бошқалар билвосита солиқ ундиришнинг назарий жиҳатларини ўрганишга бағишланган.

Мамлакатимиз миллий солиқ тизими ва солиққа тортиш амалиётини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшиб келаётган олим ва амалиётчи мутахассисларимиздан А.Х.Тошқулов, С.К.Худойкулов, Т. Маликов, Ш. Гатаулин, И. Завалишина, И. Ниязметов, Х. Собиров, Ш. Тошматов, Б. Тошмуродова, Н. Хайдаров, Қ. Аҳёевларни илмий ишларини ҳам мисол келтириш мумкин.

Тадқиқот методологияси (Research Methodology)

Билвосита солиқларнинг ундиришга оид тадқиқот ишларини амалга оширишда илмий тадқиқот методологиясида кенг қўлланиладиган усуллардан фойдаланилади. Солиқ ислохотларининг ривожланиш тенденцияларини умумийликдан индивидуалликка ва аксинча тартибда дедукцион ёки индукцион усуллардан фойдаланиш самара берса,

¹ Бюджетнома 2024-2026 йил. Тошкент 2023 йил.

абстракт-мантиқий фикрлаш усули эса, жараёни тизимли таҳлил қилишда аҳамиятлидир. Илмий таҳлил жараёнида ана шу илмий тадқиқот усулларида, хусусан, кузатиш, умумлаштириш, гуруҳлаш, таққослаш, таҳлил қилишда эса синтез ва таҳлил усуллари кенг фойдаланилади.

Таҳлил ва натижалар (Analysis and results)

Давлат бюджетини шакллантиришда солиқ тушумларининг юқори улуши билвосита солиқлар ҳисобидан тўлдирилади. Тўғри солиққа тортилмаган, қайд этилмаган даромадлар билвосита солиқларга тортилади. Шундай қилиб, билвосита солиқлар шу кунгача бюджет даромадларининг энг юқори қисмини ташкил этадиган солиқ тури ҳисоблади.

Солиқ тизимини ислоҳ қилиш учун бир қатор сиёсатчилар бир қатор мақсадлар белгилашни эътироф қилдилар. Буларнинг ичида энг муҳимлари: нисбатан соддалик (simplicity), барқарорлик (stability), адолатлилик (fairness fairness), даромадларни мувозанатли тақсимлаш (adequate revenue) ва иқтисодий самарадорлик (economic efficiency), фискал самарадорлик (fiscal efficiency) каби тамойиллар асосидаги пировард мақсадлар илгари сурилишини эътироф этадилар (C. Alan Garner)². Соддалилик солиқ маъмурчилигини такомиллаштириш мақсадида солиқларни ҳисоблаш ва бюджетга ўтказишдаги харажатларни камайтириш орқали давлат молиявий фаолиятида иқтисодий самарадорлигини ошириш учун шарт-шароитлар яратади. Шунингдек, солиқ тизимининг соддалилиги солиқ тўловчиларнинг солиқлар тўғрисидаги билимларини, солиқ маданиятини оширишга имкониятларига эга бўлади. Бунинг натижасида солиқ тўловчилар солиқларни тўғри ҳисоблаш ва ўз вақтида солиқларни тўлаш солиқ қонунчилигини бузилиш ҳолатларини камайтиришга замин яратади. Билвосита солиқларнинг ундирилишининг асосий мақсади ва функцияси фискал функция ҳисобланади. Фискал самарадорлик солиқ юқининг бюджетга билвосита солиқлар тушумларининг иқтисодий самарадорлигини ошириш ҳисобланади.

Республикада иқтисодий ўсишни изчил давом эттирилиши, фискал сиёсатнинг юритилиши орқали барқарорликни таъминланиши ҳисобига эришилмоқда. 2024-2026 йилларга мўлжалланган асосий макроиқтисодий кўрсаткичлар прогнози “Ўзбекистон – 2030” 2030 йилга қадар иқтисодиёт ҳажмини 2 баробар ошириш ва “даромади ўртачадан юқори бўлган давлатлар” қаторига кириш учун ялпи ички маҳсулот ҳажмини 160 миллиард АҚШ долларга ва аҳоли жон бошига даромадларни 4 минг долларга етказиш, келгуси 7 йилда асосий капиталга 250 млрд АҚШ доллардан ортиқ инвестицияларни ўзлаштириш ва унда 110 млрд АҚШ доллардан ортиқ хорижий инвестицияларни жалб қилиш, 2030 йилга бориб йиллик экспорт ҳажмини эса 45 млрд АҚШ долларга етказиш, Давлат қарзини ялпи ички маҳсулотга нисбатан 50 фоиздан оширмаслик вазифасини таъминлаш мақсад қилинган. Прогнозларга кўра 2023-2024 йилларда Ўзбекистон иқтисодиёти 5,6-5,8 фоиз доирасида, 2025-2026 йилларда мос равишда 6,2 ва 6,4 фоизгача ўсиши кўзга тутилган.³

Куйидаги 1-жадвалда иқтисодий ўсишдан келиб чиқиб 2025-2026 йилларда Давлат бюджети даромадлари прогнози ва мўлжаллари келтирилган.

² C. Alan Garner Consumption Taxes: Macroeconomic Effects and Policy Issues

³ https://api.mf.uz/media/document_files/budjetnoma_2024-2026_u7oVhCU.pdf

Солиқ турлари бўйича Давлат бюджети даромадлари прогнози ва мўлжаллари, трлн сўм⁴

Солиқ турлари	2023 йил	2024 йил прогноз	2025 йил мўлжал	2026 йил мўлжал
Бевосита солиқлар	73,3	85,6	102,8	120,4
Билвосита солиқлар	85,9	111,6	144,0	163,4
Ресурс солиқлари	28,3	31,8	35,7	39,9
Бошқа даромадлар	41,6	41,6	48,5	55,3

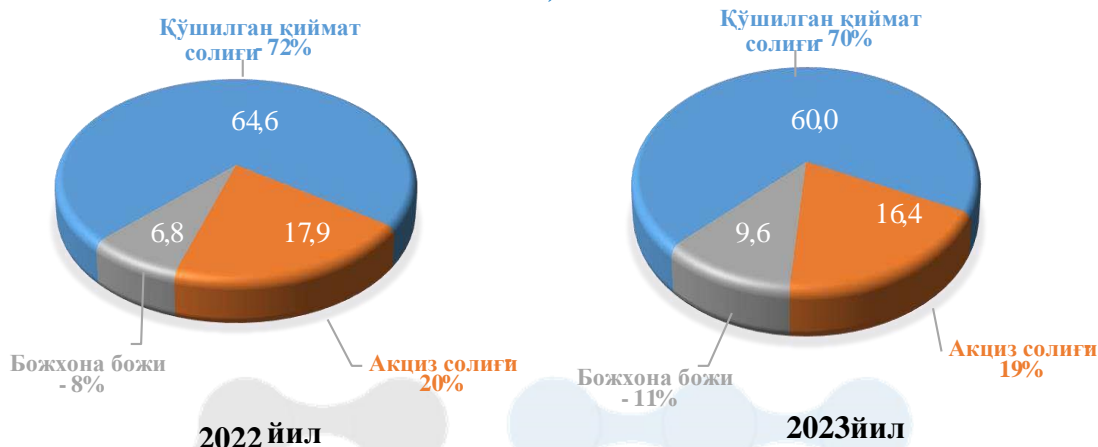
1-жадвал маълумотларидан кўришиб турибдики, давлат бюджети даромадлари 2023 йил 85,9 трлн сўмни, 2024 йил прогнози 111,6 трлн сўмни ташкил қилиб, 2025 йилда 144,0 трлн сўмдан 2026 йилда 163,4 трлн сўмга ошиши мўлжалланган бўлиб энг юқори қисми билвосита солиқларга тўғри келади. Фикримизча бундай ўсишларнинг прогноз қилинишига кўшилган қиймат солиғи занжирининг яхлитлигини ва узулуксизлигини таъминлаш мақсадида айрим имтиёзларнинг, масалан, дори воситалари, тиббиёт ва ветеринария хизматлари буюмлари ва хизматлари учун имтиёзларини бекор қилиниши, шунингдек айрим озиқ-овқат ҳамда ноозиқ-овқат маҳсулотларининг, янги қурилиш техникалари ҳамда юк ташиш транспорт воситалари, туризм хизматларидаги божхона тўловлари имтиёзларнинг муддати тугаётганлиги, шунингдек солиқ сиёсати ва маъмуриятчилигига оид бир қатор ўзгартиришлар сабаб бўлмоқда.

Қуйидаги диаграммадалар ёрдамида 2022-2024 йилларда давлат бюджети тузилмасини таҳлил қилишимиз мумкин. 1-расм.

Билвосита солиқларнинг 2022-2023 йил Давлат бюджети даромадлари бажарилиши, 2024 йил прогнози (трлн сўм)⁵

⁴ Ўзбекистон Республикаси молия ва иқтисодиёт вазирлиги Бюджетнома 2024-2026 йил маълумотлари асосида муаллиф томонидан тайёрланди.

⁵ Ўзбекистон Республикаси молия ва иқтисодиёт вазирлиги Бюджетнома 2024-2026 йил маълумотлари асосида муаллиф томонидан тайёрланди.

1-расмда кўришиб турибдики билвосита солиқлардан кўшилган қиймат солиғи бўйича тушумлар анча юқори бўлиб, прогноз кўрсаткичлари 2022 йилга нисбатан 4,7 трлн сўм кам ёки 92,8 фоизга бажарилган. Ҳақиқатда ижроси 60,0 трлн сўм бўлиши кутилган. Фикримизча энергоресурсни қазиб чиқариш, шунингдек қайта ишлаш ҳажми пасайиши ва тарифларни кечиктирилиши таъсир кўрсатган. Шунингдек номақбул об-ҳаво туфайли корхоналарнинг харажатлари ошиб кетиши, жаҳон бозорларида пахта, дон ва кимёвий ўғитлар нархи пасайиши ҳамда солиқ тушумлари йўқотилишига олиб келган. Акциз солиғи бўйича тушумлар эса белгиланган прогноз кўрсаткичларига нисбатан 1,5 трлн сўм кам бўлиб 91,7% бажарилган. Ҳақиқатда эса 16,4 трлн сўмни ташкил этади. Бу кўрсаткич 2022 йил даромадларга қараганда 2,9 трлн сўмга ошган бўлиб, 21,8 фоизни ташкил этади. Акциз солиғи тушумларни прогнозга кўра камайганлиги об-ҳавонинг жуда совуқ бўлганлиги оқибатида автомобилларга ёқилғи қуйиш шаҳобчалари маълум вақт ишламаганлиги, шу билан бирга АИ-80 автобензинг акциз солиғи “ноль” ставкада бўлганлиги ҳам таъсир кўрсатган деб ҳисоблаймиз. Таҳлил натижаларидан божхона божларнинг тушумлари мўжалланган прогнозга кўра 2,8 трлн сўмга ошган бўлиб, 142,0 % бажарилган. Ҳақиқатда эса 9,6 трлн сўм бўлиши кутилган. 2022 йил даромадларга қараганда 3,8 трлн сўмга, яъни 66,8 % кўпайганини кўришимиз мумкин. **2.2-расм**

2-жадвал

ҚҚС тўловчилар сони тўғрисида

№	Худуд номи	2016 йил	2017 йил	2018 йил	2019 йил	2020 йил	2021 йил	2022 йил
х	Республика бўйича	8 329	10 807	12 775	85 481	113 566	143 034	145410
1	ҚҚР	314	563	855	5 468	6 418	7 472	8 696
2	Андижон в	635	819	1 116	5 836	7 770	9 232	10 985
3	Бухоро в	424	545	664	6 444	8 456	10 243	11 362
4	Жиззах в	235	386	402	3 889	5 103	6 088	6 930
5	Қашқадарё в	462	579	685	7 139	10 665	13 711	14 768
6	Навой в	278	358	429	2 754	3 714	4 927	5 404

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-4, ISSUE-6

7	Наманган в	376	571	594	4 756	6 383	8 162	9 000
8	Самарқанд в	585	950	1 216	6 752	8 733	10 968	12 152
9	Сурхондарё в	459	611	776	4 445	6 327	7 659	8 603
10	Сирдарё в	164	237	245	3 060	3 951	4 841	5 289
11	Тошкент в	706	855	889	7 043	9 237	12 187	13 579
12	Фарғона в	671	821	936	6 266	8 495	10 488	12 232
13	Хоразм в	408	549	707	4 199	5 134	6 661	7 390
14	Тошкент ш	2 612	2 963	3 261	16 474	22 168	29 347	33 758
15	МРИ	0	0	0	956	1 012	1 048	1 056

2-жадвал таҳлил натижалари шуни кўрсатадики, республикада жами билвосита солиқ тўловчилар сони 2018 йилга нисбатан 2024 йилда солиқ тўловчилар сони қарийб 4,5 баравар ошган. Билвосита солиқ тўловчиларнинг аксарият қисми қўшилган қиймат солиғи тўловчиларини ташкил этиб, 2018 йилдан бошлаб қўшилган қиймат солиғи тўловчилари сони кескин ошган. Бундай ўзгаришга сабаб 2017 йил 18 июлдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Солиқ маъмуриятчилигини тубдан такомиллаштириш, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларнинг йиғилувчанлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”⁶ги ПФ-5116 сонли фармони биноан солиқ маъмурчилиги тизимида энг илғор ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш устувор вазифа этиб белгиланганлигидир.

Қўшилган қиймат солиғи тўловчи юридик шахслар сони 2023 йилда 164,4 мингтани ташкил этиб сезиларли 11,6 фоизга, жами 183,5 мингга кўпайган. Фикримизча бундай ижобий ўзгаришларининг сабабларидан бири ҚҚС ундириш механизмини рақамлаштириш борасида улкан ишлар олиб борилганлиги, шунингдек ҚҚС бўйича ягона автоматлаштирилган тизими ҚҚС тўловчилари реестри шакллантирилганлигидир. Шунингдек, ҚҚС манфий тафовут сўммалари “my.soliq.uz” портали орқали қопланади. ҚҚС тўловчиларининг 93 фоизи электрон ҳужжат айланиш тизимидан фойдаланиши ҳам ижобий ўзгаришларга сабаб бўлмоқда.

Маълумки дунёнинг деярли барча мамлакатлари сингари Ўзбекистон Республикасида ҳам солиқ тизимида билвосита солиқлар бюджет даромадларини шакллантиришда муҳим рол ўйнайди. Ушбу жараённи қуйидаги жадвал орқали кўришимиз мумкин (3-жадвал).

3-жадвал

Билвосита солиқлар тушумларининг 2017-2023 йиллар динамикаси таҳлили (млрд. сўм)⁷.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	%

⁶ <https://lex.uz/docs/3271159>

⁷ Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ва www.stat.uz сайти маълумотлари асосида муаллиф томонидан тайёрланди.

Кўрсаткичлар								2022 нисбата нфарк	
Республика бўйича жами	3775 0,9	54202, 8	83323, 9	103561, 7	127970, 4	201863, 7	29856, 9	29856,9	114, 8
шу жумладан:									
солиқ тушумлари	33 885,8	49 941,8	80 229,5	97 979,1	120 162,5	71390,2	83325, 8	11935,6	116, 7
ҚҚС	8 634,1	13 734,8	23 660,7	20 485,6	25 572,1	52189,4	57885, 3	5695,9	110, 9
Акциз солиғи	6 138,4	6 547,3	11 603,0	10 838,8	12 778,9	13455,0	15834, 4	2379,3	117, 7
Божхона божи	1 784,6	1 543,9	2 105,1	2 086,4	4 819,0	5745,7	9606, 1	3860,4	167, 2

3-жадвал маълумотларидан кўриниб турибдики, 2017 йилга нисбатан 2023 йилга билвосита солиқ тушумлари қарийб 3 бараварга ошган. 2023 йилда билвосита солиқ тушумлари 83,32 триллион сўмга етиб, шундан қўшилган қиймат солиғининг улуши 57,9 триллион сўм, акциз солиғи 15,8 триллион сўмни ташкил этади. 2023 йилда 2022 йилга нисбатан 11935,6 фарк мавжуд.

Вазирлик таҳлиliga кўра, ўтган йили қўшилган қиймат солиғидан манфий фаркни қоплаш учун солиқ тўловчиларга 21,6 триллион сўм миқдорига ҚҚС ва кешбэк сўммалари қайтариб берилган. “Энергоресурс қазиб чиқариш, қайта ишлаш ҳажмининг камайиши, дунё бозорида пахта толаси, дон ва кимёвий ўғитлар нархи пасайиши ҳамда йил бошида кузатилган аномал совуқ шароитида корхоналар харажатининг ошиши ва корхоналар фаолиятининг вақтинча тўхтатилганлиги солиқ тушумлари йўқотилишига олиб келди. Шу билан бирга, маҳаллий корхоналар томонидан ишлаб чиқариладиган ва тадбиркорлик субъектлари томонидан якуний истеъмолчиларга сотиладиган АИ-80 русўмли автобензин маҳсулоти учун акциз солиғининг “нол” ставкаси белгиланиши ҳисобига 2023 йилда тадбиркорлик субъектлари ихтиёрида 1,3 триллион сўм қолдирилди”, — дея ҳолатни изоҳлаган Иқтисодиёт ва молия вазирлиги.⁸

Билвосита солиқлар тушумларига таъсир этувчи омилларни қуйидаги расмдан кўришимиз мумкин (4-расм):

⁸ <https://daryo.uz/k/2024/05/30/ozbekistonliklar-2023-yilda-davlat-byudjetiga-qancha-soliq-tolagani-malum-boldi>

4-расм. Билвосита солиқлар бўйича бюджетга тушумлар даражасига таъсир этувчи омиллар

Юқоридаги 4-расмдан кўришимиз мумкинки, билвосита солиқ тушумларига бир қатор омиллар, жумладан маъмурий, иқтисодий ва ижтимоий омиллар таъсир кўрсатади. Билвосита солиқ тушумларига таъсир этувчи маъмурий омилларга асосан солиқ механизмнинг қонунчилик базасини шаклланиши, билвосита солиққа тортиш механизми ва солиқ маъмурчилигининг такомиллашганлигига боғлиқдир.

Ҳозирги шароитда маъмурий омилларни ўзида мужассамлаштирувчи солиқ механизми қонунчилик базасини шакллантириш, электрон ҳисобварақ-фактура тизимининг жорий этилиши ҚҚС бўйича солиқ маъмурчилигини такомиллаштириш бўйича бир қатор ислохотлар олиб борилмоқда.

Таҳлил ва натижалар (Analysis and results)

Умумий хулоса сифатида айтиш мумкинки, ҳозирги вақтда билвосита солиқлар, айниқса ҚҚС кўпгина ривожланган мамлакатлар сингари Ўзбекистон Республикаси иқтисодиёти ривожлантириш учун катта аҳамиятга эга. *Кўшилган қиймат* солиғи давлат бюджети даромадларини шакллантиришнинг ишончли ва барқарор базаси бўлиб ҳисобланади. Шунинг учун электрон ҳисобварақ-фактура механизмини жорий этиш; солиқ тўловчилари учун замонавий солиққа тортиш қоидаларини ишлаб чиқиш муҳим ҳисобланади.

Мавжуд муаммоларни ўрганиб, муаммоларни бартараф этиш учун электрон ҳисобварақ-фактуралардан фойдаланиш, солиқ тўловчилар ва солиқ органлари билан алоқаларини қискартириш, бунинг учун электрон ҳужжат айланишини яратиш ва солиқ ҳисоботини автоматик равишда тузиш имкониятини таъминлаш лозим. Тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш қулай шарт-шароитларни яратиш ва солиқ тўловчиларга хизмат кўрсатиш сифатини ошириш мақсадида янги электрон хизматлар ишлаб чиқиш, шунингдек солиқ бўйича маслаҳатлар олиш ва солиқ қонунчилигидаги янгиликлар билан таништириш ва энг янги ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш ва кенгайтиришдан лозим. Ушбу сиёсатнинг муваффақиятли амалга оширилиши солиқ тўловчиларнинг вақт юқотилишини минималлаштириш ва солиқ органлари билан ўзаро муносабатларни имкон қадар қулай қилиш ҳамда солиқ тизимини янада такомиллаштириш имконини беради.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. Ўзбекистон Республикаси 2019 йил 30 декабрдаги ЎРҚ-599-сон Қонуни билан тасдиқланган.
2. Ўзбекистон Республикасининг Бюджет кодекси. Ўзбекистон Республикаси 2013 йил 26 декабрдаги ЎРҚ-360-сон Қонуни билан тасдиқланган.
3. Ўзбекистон Республикасининг 2022-йил 30-декабрдаги “Солиқ ва бюджет сиёсатининг 2023 йилга мўлжалланган асосий йўналишлари қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги ЎРҚ-812-сон Қонуни.
4. Голик Е. Н. Цифровизация администрирования НДС в системе обеспечения экономической безопасности doi: 10.22394/2079-1690-2021-1-2-103-109
5. Карпова О. М. Трансформации налога на добавленную стоимость в условиях форсированной цифровизации российской экономики текст научной статьи по специальности «экономика и бизнес» ЖУРНАЛ Вестник Томского государственного университета. Экономика2019
6. Что такое цифровизация? URL: <https://www.e-executive.ru/management/itforbusiness/1989667-что-такое-tsifrovizatsiya?scrolltop=1832> (дата обращения: 25.01.2019)
7. <https://www.interfax.ru/world/813644>
8. https://api.mf.uz/media/document_files/budjetnoma_2024-2026
9. <https://daryo.uz/k/2024/05/30/ozbekistonliklar-2023-yilda-davlat-byudjetiga-qancha-soliq-tolagani-malum-boldi> www.stat.uz.